

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.sfo@regeringskansliet.se

Betänkandet (SOU 2025:13) En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag, Fi 2025/00348

Pensionsmyndigheten motsätter sig förslaget att bilda en ny myndighet med ansvar för analyser och utvärderingar av arbetsmarknads-, socialförsäkrings- och migrationsområdena. Pensionsmyndigheten motsätter sig vidare förslaget att överföra uppgifter och anslag från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Pensionsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att det är olämpligt med en uppdragsöverföring från Pensionsmyndigheten till den förslagna nya analys- och utvärderingsmyndigheten. Pensionsmyndigheten lämnar inga ytterligare synpunkter på övriga förslag från utredningen.

6.5 En myndighet med ansvar för analys och utvärderingar av arbetsmarknads-, socialförsäkrings- och migrationsområdena

Utredningen anser att en myndighet med samlat ansvar för systemtillsyn, effektivitetsgranskning och utvärdering över arbetsmarknads-, socialförsäkrings- och migrationsområdena kan skapa synergier och bidra till en helhetsbild över politikens effekter och ändamålsenlighet. Utredningen anser att det kan öka förutsättningarna för att bidra till en legitimitet och tilltro till trygghetssystemen som helhet.

Pensionsmyndigheten delar inte denna bedömning utan ser snarare betydande risker med förslaget. Arbetsmarknads-, socialförsäkrings- och migrationsområdena är alla viktiga politikområden med stor betydelse för enskilda såväl som för de offentliga finanserna. Detta gör att det finns starka skäl för en väl fungerande och högkvalitativ analys- och utvärderingsförmåga för att säkerställa att de politiska

målen uppnås. Samtidigt har de olika områdena olika karaktär och är omgärdade av ett omfattande och komplicerat regelverk. Även tillsynsuppdragen som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens respektive Inspektionen för socialförsäkring har skiljer sig principiellt åt. Att utöva tillsyn över den del av arbetslöshetsförsäkring som administreras av privaträttsliga a-kassor är något annat än att utöva systemtillsyn över en allmän socialförsäkring som administreras av förvaltningsmyndigheter. Migrationsområdet har i sin tur en väsentligt annorlunda karaktär än socialförsäkrings- och arbetsmarknadsområdet.

De stora materiella och principiella skillnaderna mellan de olika områden gör att analyser och utvärdering förutsätter mycket goda sakkunskaper för respektive del. Det är tveksamt att enskilda medarbetare över tid kan upprätthålla en djup kompetens om flera av dessa politikområden samtidigt. Det är helt enkelt för stort och för komplicerat. I praktiken kommer analytiker få lov att specialisera sig inom olika delar av respektive politikområde. Detta begränsar möjligheterna till synergieffekter för den föreslagna myndigheten. Om kompetensen hos medarbetarna på den nya myndigheten hålls mer generell är det sannolikt att regeringen kommer få analyser och utvärderingar som inte håller tillräckligt hög kvalitet och policyrelevans.

Ett annat viktigt skäl till att Pensionsmyndigheten motsätter sig förslaget om att flytta utvärderingsuppdragen och analysavdelningarna till en ny myndighet är att det är principiellt tveksamt att den nya myndigheten först skulle analysera systemens effekter för individ och samhälle, och därefter granska och utvärdera sin egen analys. Även analysverksamheten på myndigheterna står under tillsyn och utvärdering och granskning.

6.5.4 En överföring av uppgifter och anslag från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Pensionsmyndigheten motsätter sig utredningens förslag i denna del utifrån nedanstående bedömning.

En flytt av uppdraget att utvärdera effekterna för individ och samhälle från de berörda myndigheterna riskerar att ge negativa konsekvenser för den övriga verksamheten hos de förvaldade myndigheterna. Pensionsmyndigheten anser att det inte är möjligt och ändamålsenligt att skilja på uppdraget att analysera och förmedla systemeffekter för enskilda och samhälle från uppdraget att ta fram andra mer verksamhetsnära analyser, som regeringen behöver för att kunna bedöma hur väl de ansvariga myndigheterna fullgör sina respektive uppdrag. De förvaltande myndigheterna som ansvarar för de här systemen bör ses som en del av systemen och inte som något som är skilt från och oberoende av dem.

För de ansvariga förvaltningsmyndigheterna är löpande analys och utvärdering centrala delar i verksamhetsutvecklingen. Analys och utvärdering av den egna verksamheten är viktig för myndigheternas möjligheter att bedriva en effektiv verksamhet med hög kvalitet och har även betydelse för regering och riksdag som underlag för policybeslut samt kunskapsuppbyggnad. Det är därför en fördel om framtagandet av beslutsunderlag och kunskapsuppbyggnad sker nära övrig verksamhet på myndigheterna. En särskild analys- och utvärderingsmyndighet kommer att ha svårare att få kunskap om detaljer i förvaltningen av försäkringarna och bidragen som har betydelse för individer och samhället. Vid bildandet av en ny analys- och utvärderingsmyndighet kommer därför förvaltningsmyndigheternas behov av att även i fortsättningen analysera systemens effekter för enskilda och samhälle att kvarstå, eftersom det behövs för att kunna utveckla den egna verksamheten.

Sammantaget är Pensionsmyndigheten tveksam till om utflyttningen av analysresurser från förvaltningsmyndigheterna till en ny myndighet verkligen leder till kostnadsbesparingar. Pensionsmyndigheten noterar att betänkandet saknar beräkningar av ekonomiska konsekvenser och därmed inte har visat om förslagen kommer att kunna uppfylla målet om effektivare verksamhet. Utifrån vad som redovisats ovan kan det inte uteslutas att förslaget kan leda till kostnadsökningar.

I dagsläget har Pensionsmyndighetens analysavdelning ett visst samarbete och utbyte i olika frågor med framförallt Försäkringskassans motsvarande verksamhet. Detta samarbete gynnas av att både finns nära verksamheten. Om denna del flyttas till en ny granskande myndighet kommer sannolikt utbytet att minska.

6.5.5 Andra alternativ som utredningen har övervägt

Pensionsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att det är olämpligt med en uppdragsöverföring från Pensionsmyndigheten till annan myndighet, eftersom Pensionsmyndighetens uppdrag är unikt i flera avseenden. Det unika består bland annat i uppdraget att informera allmänheten om pensioner och vilka faktorer som påverkar pensionens storlek, att beräkna inkomstpensionens resultat- och balansräkning samt olika pensionsrelaterade faktorer såsom till exempel delningstal, arvsvinster och riktålder. I uppdraget ingår även att följa, analysera och förmedla ålderspensionssystemets utveckling och effekter för enskilda och samhälle.

För att utföra myndighetens administrationsuppdrag krävs en djup kompetens om administrationens utformning. Det handlar bland annat om kunskaper som är helt beroende av uppgifter som genereras av myndighetens interna it-system. Uppdraget är även att svara på interna och externa frågor från allmänheten och media samt

Datum: 2025-06-27
Dok.bet PID290105
Version 1.0
Dnr/Ref. VER 2025–143

från regeringskansliet, vilket ställer höga krav på djupa kunskaper och snabbhet. Det förefaller osannolikt att en från förvaltningen skild organisation har möjlighet att upprätthålla samma svarsförmåga. Pensionsmyndighetens instämmer därför i utredningens bedömning att det samlade analysuppdraget är av stor betydelse för och en integrerad del av myndighetens arbete att fullgöra sina instruktionsenliga uppgifter.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Pettersson Westerberg efter föredragning av verksamhetscontroller Per Åkesson. I beredningen av ärendet har även enhetschef Erik Jönsson deltagit.

Anna Pettersson Westerberg

Per Åkesson